20 maart 2025, Zeeland

Betreft: **Zonder actie geen Zeeuwse industrie –** nú schakelen voor behoud en verduurzaming

Geachte leden van het kabinet Schoof, geachte leden van de Tweede Kamer,

De basisindustrie en energiesector in het grensoverstijgende cluster in de Schelde Delta-regio zijn cruciaal voor Nederland. Dit cluster, van Vlissingen tot Gent, levert essentiële producten, voorziet in een substantieel deel van de nationale energievoorziening en speelt een sleutelrol in de nationale klimaatdoelen. De regio heeft sterke troeven: een strategische ligging met diepzeehaven North Sea Port, het grootste waterstofcluster van de Benelux, offshore windcapaciteit, de enige Nederlandse kerncentrale en ambitieuze plannen voor de productie van groene energie en circulaire producten. Dit maakt Zeeland dé plek voor de duurzame industrie van morgen. Maar de industrie kan alleen verduurzamen als zij blijft bestaan – en dat staat nu op het spel.

Onze boodschap in het kort:

- De industrie in Zeeland staat momenteel onder grote druk en zonder ingrijpen verdwijnen bedrijven, banen, economische zekerheid en kansen voor een duurzame toekomst en leefomgeving.
- Investeringen blijven momenteel uit door onzekerheid over infrastructuur, beleid en concurrentiepositie, terwijl de tijd dringt voor Zeeland 2050.
- De politiek moet nú ingrijpen en een concurrerend investeringsklimaat, robuuste energie-infrastructuur, snellere vergunningen en langetermijnzekerheid borgen.
- Deze coalitie van werkgevers, werknemers, overheden, haven, onderwijs- en kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties staat klaar om de transitie en het toekomstbestendige cluster vorm te geven, maar de nationale politiek moet de juiste voorwaarden creëren om dit mogelijk te maken.

Een toekomstbestendige industrie in Zeeland is niet alleen van levensbelang voor de regio, maar biedt ook enorme kansen voor Nederland en Europa. Hier kunnen we broeikasgassen significant reduceren, de leefomgeving sterk verbeteren (schonere lucht, water en bodem) en belangrijke stappen zetten in de verduurzaming van ons grondstoffengebruik. Tegelijkertijd biedt dit complementaire cluster van energie, chemie, food, kunstmest, raffinage en staal direct en indirect tienduizenden banen, steeds vaker in de groene sector. Uit het recentelijke PwC-rapport over sociaaleconomische impact van de basisindustrie blijkt dat meer dan 20% van de inwoners van Zeeuws-Vlaanderen in deze industrie werkt, het hoogste percentage in heel Nederland!

Het haven- en industriecluster fungeert daarnaast als motor voor innovatie die de energietransitie versnelt. Investeringen in onderzoek naar- en toepassing van schone technologieën hier helpen niet alleen Zeeland, maar ook de rest van de Nederlandse industrie vooruit. De bedrijvigheid in dit industrie- en havengebied genereert jaarlijks circa €13 miljard toegevoegde waarde en versterkt de Nederlandse strategische autonomie door de afhankelijkheid van buitenlandse energie en grondstoffen te verminderen. De bedrijven vormen cruciale onderdelen in de waardeketens en leveren onze regio brede welvaart, leefkwaliteit, human capital en daadkracht richting een duurzame toekomst. Kortom, een regio waar enorm veel op het spel staat als het gaat over voortbestaan.

Want, **de sector in Zeeland staat onder grote druk en dat is zeer zorgelijk**: essentiële investeringen blijven uit door ontbrekende randvoorwaarden, terwijl de uitbreiding en verbetering van energie-infrastructuur verder vertraagt. Bedrijven stellen investeringen genoodzaakt uit of schrappen ze, waardoor miljarden aan economische waarde, de verduurzamingsdoelstellingen en duizenden banen op het spel staan. Als er nu niets gebeurt, zet deze neerwaartse spiraal zich voort: bedrijven trekken weg of investeren elders, nieuwe bedrijven vestigen zich niet, en de regio verliest haar economisch en sociaal fundament. De klimaatdoelen voor 2030 zijn al buiten bereik geraakt, en zonder actie komt ook 2040 in gevaar.

Als we de industrie laten verdwijnen, is er niets meer om te verduurzamen. Bovendien is de industrie *het* fundament onder de toekomst van Zeeland richting 2050. Met daadkrachtig beleid kan Den Haag

het verschil maken voor concurrentiekracht én verduurzaming, naar de geest van de Clean Industrial Deal. Doorbraken zijn nodig – vóór 2030 en op lange termijn. Vanuit een brede coalitie van bedrijven (zowel werkgevers als werknemers), havens, overheden, onderwijs- en kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties leggen wij voor wat nodig is om investeringsbeslissingen weer vlot te trekken en de industrie in Zeeland te behouden:

1. Business case
Investeren begint met een solide businesscase. Internationale bedrijven kiezen alleen voor Nederland als het investeringsklimaat concurrerend is, maar momenteel blijft Nederland achter. Essentiële voorwaarden ontbreken: betaalbare energie, voldoende vraag naar schone circulaire producten en effectieve overheidssteun. Nederlandse energieprijzen liggen tot wel drie à vier keer hoger dan in buurlanden, mede door hoge nettarieven, wat investeerders wegjaagt. Bedrijven hebben wereldwijd meer verduurzamingsprojecten dan kapitaal, dus keuzes zijn noodzakelijk. Om investeringen hier te behouden, vragen we het kabinet snel in te grijpen door het realiseren van een alternatieve bekostigingssystematiek voor investeringen in elektriciteitsinfrastructuur (bijv. uit de algemene middelen) en harmonisatie van nettarieven met buurlanden – extra cruciaal in grensregio's als de onze.

Daarnaast moet er een markt zijn voor schone, 'lokaal' geproduceerde producten en energie. Zolang producten uit het buitenland, geproduceerd met fossiele energie, goedkoper zijn, blijft de vraag hier achter. Om investeringen los te trekken, roepen we de overheid op samen met de industrie stabiele afzetmarkten te creëren en marktvraag te stimuleren aan het einde van de keten. We dringen daarnaast aan op continuïteit, versterking en ruimhartige toepassing van essentiële instrumenten zoals de OWE, SDE++ en NIKI om de opschalingsfase van groene energie en producten tot 2030 te borgen. Subsidiëring is eindig, maar vormt in deze fase een onmisbare factor voor investeringen, onder andere in duurzame waterstof en de grondstoffentransitie. Zonder deze prikkels blijven bedrijven afwachten en wordt er elders geïnvesteerd: iets wat we nu in de praktijk zien gebeuren in de regio.

2. Energie-infrastructuur
Zonder zekerheid op tijdig beschikbare en robuuste energie-infrastructuur nemen bedrijven geen investeringsbeslissingen. Momenteel remt netcongestie de transitie stevig af en hebben bedrijven geen zekerheid op aansluiting. De focus moet daarom liggen op uitvoering en versnelling: investeer met visie en lef in de infrastructuur waar de hele samenleving van profiteert. Dit gaat niet alleen om verzwaring van het elektriciteitsnet zoals middels de 380kV-verbinding Zeeuws-Vlaanderen of de levering van duurzame elektriciteit door kern- en windenergie, maar ook om de tijdige aanleg van waterstof- en CO_2-infrastructuur (inclusief realisatie van opslagprojecten als Aramis). Beiden zijn essentieel om de waterstofmarkt van de grond te krijgen.

Daarnaast moet de inrichting van energiehubs beter gefaciliteerd worden door aanpassingen in de regelgeving, bijvoorbeeld rondom groeptransportcapaciteit. Door dit slimmer te organiseren, kan beschikbare infrastructuur efficiënter benut worden en ontstaat er meer ruimte voor bedrijven om te verduurzamen zonder te stuiten op fysieke netgrenzen.

Afgelopen jaren is via drie Cluster Energie Strategieën en het MIEK duidelijk aangetoond welke hoofdinfrastructuur nodig is om de verduurzamingsprojecten van de industrie mogelijk te maken. Het blijft echter onduidelijk wanneer en tegen welke voorwaarden deze infrastructuur gebruikt kan worden. We roepen de overheid op hier samen met de netbeheerders meer duidelijkheid in te verschaffen, als overheid meer te durven investeren en een groter deel van het vollooprisico af te dekken, waarmee meer zekerheid aan 'first-movers' en de markt geboden wordt.

3. Vergunningen
Stikstof vormt een ander groot knelpunt voor de energietransitie en industriële verduurzaming. Veel projecten die stikstofuitstoot per saldo juist verminderen, stranden in de vergunningsfase door tijdelijke uitstoot tijdens de bouw. Hierdoor blijven miljarden aan cruciale investeringen uit. De complexe en trage vergunningsprocedures vergroten de onzekerheid en remmen vooruitgang. Dit treft niet alleen bedrijven, maar ook de natuur: in de Schelde-Deltaregio, waar natuurbehoud cruciaal is, krijgen projecten die verbetering brengen lastig doorgang.

Tegelijkertijd moeten we het einddoel van CO_2-reductie niet uit het oog verliezen. Ter illustratie, de industrie hier is verantwoordelijk voor slechts 2,3% van de stikstofdepositie in Zeeland, terwijl ze verantwoordelijk is voor 70% van de CO_2-uitstoot in de provincie. De industrie kan alleen een bijdrage leveren aan de CO_2-reductiedoelstellingen als vergunningen zekerder worden. De Ministeriële Commissie voor Economie en Natuurherstel moet op korte termijn met een concreet plan komen dat organisaties perspectief biedt en tegelijkertijd natuurherstel garandeert. We vragen Den Haag om juridisch houdbare mogelijkheden te creëren voor verlening van vergunningen aan Zeeuwse ondernemingen die kunnen bijdragen aan vermindering van uitstoot.

4. Beleidsmatige zekerheden

Nederlandse bedrijven worden geconfronteerd met een wirwar aan beleidsinitiatieven, terwijl juist beleidszekerheid essentieel is om investeringen los te trekken. Naast keuzes rond nettarieven en stikstof, speelt de implementatie van Europese regelgeving een sleutelrol. Specifieke dossiers zoals de industriële afnameverplichting voor RFNBO's en de raffinageroute vragen om heldere, pragmatische besluitvorming. Nederland loopt voorop in de uitvoering van EU-regels, maar moet waken voor een gelijk Europees speelveld en realistische doelen.

Zonder langetermijnperspectief blijven cruciale investeringen uit. Wet- en regelgeving veranderen voortdurend, terwijl investeringsbeslissingen en afnamecontracten vaak een horizon van 15 tot 20 jaar hebben. Bedrijven hebben behoefte aan helder, consistent en voorspelbaar beleid om te kunnen investeren in verduurzaming en groei. Daarom is nú duidelijkheid nodig, bijvoorbeeld over de verlenging van de CO_2-heffing in combinatie met ETS. De focus moet liggen op randvoorwaarden die bedrijven in staat stellen te investeren in verduurzaming, in plaats van enkel kostenverhogingen zonder werkbaar alternatief. Wij roepen de overheid op om voorspelbaar, meerjarig beleid te borgen dat zekerheid biedt tot ver na 2030, zodat bedrijven blijven investeren in de industrie én de energietransitie.

Tot slot

De urgentie om in actie te komen is groot. De industrie in de Schelde Delta-regio vormt de ruggengraat van de Zeeuwse economie en samenleving. Het voortbestaan ervan raakt niet alleen de energietransitie, maar ook de werkgelegenheid, leefomgeving, duurzame economische groei en het menselijk kapitaal in de regio. Zonder ingrijpen dreigt een sociaal-economisch vacuüm, waarin banen verdwijnen, bedrijven vertrekken en Zeeland zijn strategische positie verliest.

Iedereen in Zeeland is bereid zijn of haar rol te pakken: bedrijven willen onder bovengenoemde voorwaarden weer (kunnen) investeren, werknemers willen de transitie in praktijk brengen, onderwijs- en kennisinstellingen staan klaar om vakmensen op te leiden en innovatie te stimuleren, en maatschappelijke organisaties willen bijdragen aan het sturen richting een toekomstbestendige regio. Die handreiking doen we vanuit Zeeland. Maar zonder een daadkrachtige nationale overheid blijven deze kansen onbenut en worden de risico's voor Zeeland en Nederland levensgroot.

Daarom is nú actie nodig uit Den Haag om samen met de regio belemmeringen weg te nemen, investeringen te stimuleren en een heldere visie neer te zetten voor 2030 én verder. De Voorjaarsbesluitvorming is een cruciaal moment om knopen door te hakken en te zorgen dat Zeeland een sterke, duurzame industriële regio blijft – voor vandaag én de toekomst.

Deze brief is opgesteld door een brede coalitie van maatschappelijke organisaties, die deze oproep onderschrijven vanwege de grote impact van een beter investeringsklimaat op de brede welvaart, verduurzaming en leefomgeving. De coalitie gaat graag in gesprek met de politiek om samen te werken aan concrete maatregelen voor de toekomst van de industrie en de regio Zeeland.

Met hartelijke groet namens vertegenwoordigers uit de regio Zeeland,

te weten,

Jo-Annes de Bat
Gedeputeerde Provincie Zeeland

Maarten den Dekker
Directeur Smart Delta Resources NL

Peter Van Parys
Bestuurder North Sea Port

Marinus Schroevers
Voorzitter Economic Board Zeeland

Erik de Ruijsscher
Voorzitter VNO-NCW Zeeland

Wilbert Verbeek
Vakbondsbestuurder FNV

Dick ten Voorde
Voorzitter Impuls Zeeland

Gerben Dijksterhuis
Burgemeester Gemeente Borsele

Erik van Merrienboer
Burgemeester Gemeente Terneuzen

Vincent Courtois
Voorzitter Portiz

Bas van den Tillaar
Burgemeester Gemeente Vlissingen